

Таким чином, відокремлені члени речення в романі Дари Корній «Троян-зілля» виконують важливі функціонально-стилістичні функції, сприяючи багатогранності та психологічній глибині художніх образів, емоційній виразності та інформаційній насиченості тексту, ритмомелодичній організації та образності художнього мовлення. Авторка майстерно використовує різні типи відокремлених членів речення залежно від художнього завдання та типу наративу, що свідчить про високий рівень її мовної майстерності та стилістичної вправності.

Список використаної літератури

1. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Київ: Наукова думка, 1972. 511 с.
2. Булаховський Л. А. Нариси з загального мовознавства. Київ: Наукова думка, 1975, 495 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ: Либідь, 2020. 368 с.
4. Горпинич В. О. Морфологія української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 336 с
5. Корній Д. Троян-зілля. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 304 с.
6. Кухарчук І. О. Відокремлення у структурі простого речення: теоретико-методичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 14. С. 69-73.

Марія Бучкарик,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: доктор філологічних наук,
професор Струганець Любов Василівна

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІННОСТІ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»

Оцінність є важливим складником комунікативної діяльності медіа. Це засвідчують дослідження сучасних лінгвістів, таких як Т. Космеда, О. Кочерга, Л. Масенко, С. Яценко, Н. Костенко, О. Сербенська та ін. Проте динамічні мовні процеси, які відображаються, безперечно, у журналістських текстах, потребують подальших досліджень, зокрема в ракурсі функціонування оцінної лексики в інформаційних жанрах

Метою нашої розвідки є аналіз мовних засобів експлікації оцінності в інтернет-виданні «Українська правда». Матеріалом слугували тексти новинних повідомлень, аналітичних статей та інтерв'ю, опублікованих на сайті видання.

Результати досліджень. Оцінність у масмедійних текстах виражена через використання експресивної лексики, метафоричних засобів, епітетів, порівнянь, перифраз та інших конструкцій. Як зазначає Т. Космеда, оцінність у журналістиці формується шляхом відбору й інтерпретації фактів, що сприяє створенню суб'єктивної картини реальності [1, с. 45].

Одним із найпоширеніших засобів вираження оцінності в журналістиці є використання емоційно забарвленої лексики. Наприклад, у заголовках новин видання «Українська правда» функціонують слова з виразним оцінним значенням: «Скандальний указ», «Гучна заява», «Резонансне розслідування». Такі одиниці виконують функцію привертання уваги читача та формування певного емоційного сприйняття інформації.

Частотним засобом вираження оцінності є тропи, зокрема метафоризація. Л. Масенко зазначає, що метафора в медіадискурсі не лише естетизує текст, але й виконує маніпулятивну функцію, сприяючи формуванню оцінного ставлення до події чи особи [2, с. 67]. У публікаціях «Української правди» можна знайти численні метафори політичного дискурсу: «війна компроматів», «битва за крісло», «економічний шторм», що створюють яскраві асоціації та посилюють емоційний вплив [5].

Оцінне навантаження мають і порівняння, які використовуються для характеристики політичних діячів або суспільних процесів. Наприклад, у матеріалах досліджуваного видання функціонують такі вислови: «популізм, як інфекція, швидко поширюється», «уряд діє, наче сліпий капітан у штормі» [5]. Такі конструкції підсилюють експресивність тексту та формують певний образ подій.

Граматичні засоби також слугують вираженню оцінності. Використання риторичних запитань («Чи можна довіряти новим обіцянкам уряду?»), інверсії («Безпрецедентне рішення ухвалили сьогодні у парламенті») та повторів («Ця ситуація – криза, що потребує негайних рішень, негайних змін, негайних дій» [6]) сприяють емоційному забарвленню висловлювання та впливу на читацьке сприйняття.

Особливу роль у формуванні оцінного значення відіграє використання перифраз, які замінюють нейтральні слова більш експресивними та образними конструкціями. Наприклад, замість прямого іменування політичного діяча у медіатекстах часто вживаються словосполучення на зразок «глава держави», «очільник уряду», «лідер опозиції», що не лише додає варіативності, а й закладає певну інтерпретацію ролі особи в суспільному житті. Водночас негативно

забарвлені перифрази можуть використовуватися як засіб прихованої критики, наприклад, *«архітектор корупційних схем»* чи *«режисер політичного хаосу»* [6].

Оцінні характеристики в журналістському дискурсі формуються і через використання гіперболізації – емоційних перебільшень. У новинних заголовках нерідко зустрічаються вирази на кшталт *«епохальне рішення»*, *«катастрофічні наслідки»*, *«революційні зміни»*, що мають на меті посилити ефект сприйняття інформації. Подібні мовні конструкції можуть спонукати аудиторію до певного емоційного реагування, навіть якщо реальний зміст подій не відповідає заявленій емоційній інтенсивності. Як зазначає О. Сербенська, така стратегія є типовою для сучасних масмедіа, що працюють у конкурентному інформаційному середовищі [3, с. 81].

Важливим фактором, що впливає на оцінне забарвлення текстів, є контекстуальна подача інформації. Наприклад, одна і та ж подія може набувати різного значення залежно від того, з якими деталями вона подається, які цитати використовуються, який емоційний фон створюється за допомогою додаткових пояснень. Зокрема, негативна оцінка часто посилюється через підбір лексики з певною конотацією: *«затягування реформ»* (замість *«тривалий процес реформування»*), *«жорстке придушення протестів»* (замість *«дії правоохоронців»*) [5]. Такі мовні конструкції визначають кут зору, з якого читач сприймає інформацію.

Інший аспект вираження оцінності в журналістському дискурсі – використання цитування як засобу опосередкованої оцінки. Наведення слів політиків, експертів або очевидців подій може мати як нейтральний характер, так і сприяти формуванню прихованого емоційного ставлення. Наприклад, якщо журналіст обирає цитати, які містять різко негативні або позитивні характеристики, це впливає на загальний тон матеріалу. Як зазначає Т. Шевченко, цитування є важливим інструментом маніпулятивного впливу, оскільки дозволяє подати суб'єктивну оцінку як нібито об'єктивний факт [4, с. 102].

Аналіз сучасного медійного дискурсу також свідчить про активне використання іронії та сарказму як засобів прихованої оцінки. Особливо це характерно для політичних публікацій, де іронічне висловлювання може слугувати способом критики або висміювання певних осіб чи явищ. Наприклад, у заголовках або аналітичних матеріалах можна знайти вислови на кшталт *«грандіозний прорив економіки – чергове підвищення цін»* або *«видатні досягнення влади – новий виток інфляції»* [6]. Подібні мовні прийоми виконують не лише функцію оцінювання, а й залучення читача до активного осмислення контексту інформації.

Висновки. Аналіз текстів «Української правди» свідчить про активне використання мовних засобів оцінності для впливу на читацьку аудиторію. Найпоширенішими є експресивна лексика, метафори, порівняння, риторичні синтаксичні конструкції. Формування оцінності в сучасному медійному дискурсі відбувається через поєднання цих засобів, що забезпечує ефективність комунікації та впливовість журналістського матеріалу. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на порівняння мовних засобів оцінності в різних жанрах журналістики або аналіз їхнього впливу на аудиторію.

Список використаної літератури:

1. Космеда Т. А. Функції оцінності у сучасному медійному дискурсі. *Українська мова і сучасність*. 2020. Вип. 3. С. 43–58.
2. Масенко Л. Т. Мова і політика: соціолінгвістичний аспект. Київ: Довіра, 2015. 312 с.
3. Сербенська О. А. Маніпулятивні технології в сучасних медіа. Львів: Літопис, 2018. 256 с.
4. Шевченко Т. Медіадискурс як засіб формування суспільної думки. Київ: Основи, 2019. 312 с.
5. Железняк Я. Чи може парламент відновити декларування майна державних службовців: успіхи України у співпраці з МФО. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/07/25/7412813/> (дата звернення: 29.03.2025)
6. Фішер Й. Ердоган повертається з холоду. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/07/25/7412833/> (дата звернення: 29.03.2025)

Андрій Вальчак,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Нестайко Ірина Миколаївна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Трактувати мисленнєві процеси, або ж думання, можна з точки зору безлічі наук (фізіологія, психологія, психіатрія, історія, соціологія, політологія, кібернетика, філософія) або ж різних поглядів (віра, передбачення, судження, припущення, переконання). Кожне з них передбачає, що його продукт не є чимось відомим, а формується поступово. «Утворюється коло взаємно сполучених визначень: мислення - це продукт мозку, а мозок - це матеріальний носій мислення» [2]. Обговорюване нами явище зумовлене діяльністю головного органу нервової